

Sygnatura akt *XII C 799/ 2014/ 15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 22 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jacek Musielak

Protokolant: st. sekr.sąd.I. Z. R.

po rozpoznaniu w dniu **10 grudnia 2014 r. w Poznaniu**

sprawy z powództwa (...) **Fundacja (...)** *we W.*

przeciwko **Skarb Państwa (...)** *Kurator Oświaty w P.*

o zapłatę

I. Oddala powództwo.

II. Zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę: 3.600,00 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO JACEK MUSIELAK

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 31 marca 2014r. powód (...) Fundacja (...) z siedzibą *we W.* wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – (...) Kuratora Oświaty kwoty 94.443,75 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 5 stycznia 2014r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód dochodził zapłaty części wynagrodzenia z tytułu zorganizowania i przeprowadzenia szkoleń w wykonaniu umowy nr (...)z dnia 28 sierpnia 2013r., zawartej z pozwanym. O dochodzoną pozew kwotę pozwany pomniejszył wynagrodzenie powoda w związku z naliczeniem kary umownej, a następnie potrącił wierzytelności Skarbu Państwa o zapłatę kary umownej z wierzytelnością powoda o zapłatę wynagrodzenie za przeprowadzone szkolenie . Powód wskazał, że w jego ocenie kara umowna została naliczona niezasadnie. Ponadto wnosił o ewentualne zmniejszenie kary umownej.

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 czerwca 2014r. pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W dalszej części procesu strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W wyniku przeprowadzonego przez (...)Kuratorium (...)postępowania przetargowego w dniu 28 sierpnia 2013r. strony zawarły umowę nr (...), której przedmiotem było opracowanie, zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń w zakresie doskonalenia nauczycieli w województwie (...)w ramach realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego pod nazwą „Nikogo nie zgubić, każdego rozwinąć – projekt edukacyjny dla szkół województwa (...)”. Szczegółowe warunki wykonania umowy zostały określone w

Specyfikacji Istotnych Warunkach Zamówienia. Termin realizacji usługi szkoleniowej strony określono od 13 września 2013r. do 31 października 2013r. Za realizację umowy strony ustaliły wynagrodzenie w kwocie 365.000 zł brutto (§ 4 umowy).

W § 5 pkt. 1 umowy strony przewidziały karę umowną w wysokości 30% kwoty wynagrodzenia umownego brutto wykonawcy w razie:

- nienależytego wykonania umowy przez wykonawcę,
- odstąpienia wykonawcy od umowy bez winy zamawiającego.

W § 6 umowy strony dopuściły możliwość dokonania zmiany postanowień umowy w stosunku do oferty, stosownie do przepisu art. 144 ust. 1 ustawy Prawo zamówień publicznych, w odniesieniu do:

a) kadry dydaktycznej tylko w uzasadnieniu sytuacji losowej, przy czym w zastępstwie tej osoby może być zaproponowana osoba o kwalifikacjach oraz doświadczeniu nie niższym niż osoba wskazana w ofercie,

b) programu, jeżeli w okresie od momentu złożenia oferty do zakończenia świadczenia usługi nastąpiły istotne zmiany prawne, metodyczne bądź związane z polityką oświatową państwa powodujące, że realizacja części programu stała się niecelowa bądź nieprzydatna uczestnikom szkolenia, a inne aspekty związane z programem stały się niezbędne dla osiągnięcia celów szkolenia,

c) terminu wykonania zamówienia – z powodu okoliczności, za które strony nie ponoszą odpowiedzialności albo z przyczyn leżących po stronie Instytucji Pośredniczącej projektem lub w wyniku zaleceń otrzymanych od tejże Instytucji,

d) miejsca (miejscowości lub obiektu) szkolenia – w razie zaistnienia okoliczności, za które wykonawca nie podnosi odpowiedzialności, uniemożliwiających prowadzenie szkolenia we wskazanym w umowie miejscu,

e) jeżeli wystąpiły okoliczności, których przy dołożeniu należytej staranności strony na dzień podpisania umowy przewidzieć nie mogły, a wynikają one ze zmian przepisów prawa, które nastąpiły w czasie realizacji zamówienia,

f) harmonogramy szkolenia (stanowiącego załącznik do umowy) tj. dat poszczególnych zjazdów, godzinowego rozkładu zajęć.

Zmiany umowy mogą nastąpić po przedłożeniu przez wykonawcę stosownego pisma wraz z uzasadnieniem i uzyskaniem zgody zamawiającego, w formie aneksu do umowy pod rygorem nieważności.

Dowód: Umowa nr (...)z dnia 28 sierpnia 2013r. – k. 5-11, Specyfikacja istotnych warunków zamówienia – k. 21- 29.

Powód przedstawił następujące osoby prowadzące szkolenie, które następnie zostały zaakceptowane przez pozwanego, a ich nazwiska znalazły się w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienie, stanowiącej załącznik do umowy stron: K. K., B. B., M. S. (1), I. F., D. K., , D. W., A. C., H. S..

Dowód: Załącznik nr 4 do Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia – k. 99.

Kluczowym kryterium przy wyborze oferty firm szkoleniowych w postępowaniu przetargowym była kadra trenerów, mających prowadzić szkolenia dla nauczycieli. Pozwany założył, że trenerzy prowadzący zajęcia powinni posiadać wysokie kwalifikacje ze względu na niezadowalające efekty kształcenia w (...) szkołach. Szkolenie, którego organizacji podjął się powód miało dać wyraźny efekt.

W zestawieniu oceny ofert na usługi szkoleniowe „Kurs dla nauczycieli na temat wspierania rozwoju uczniów zdolnych” oferta powoda uzyskała najlepszy wynik, a na ocenę ostateczną 10,00 złożyły się następujące oceny: cena

-2,50, program doskonalenia – 3,00, dobór kadry dydaktycznej – 4,50. Wskazana przez oferenta w postępowaniu przetargowym liczba trenerów była wiążąca.

Dowód: zawiadomienie o wyborze najkorzystniejszej oferty – k. 30-32, zeznania świadka H. M. (1) – k. 132-133, zeznania świadka J. B. – k. 129, zeznania świadka A. W. – k. 129, zeznania świadka M. S. (2) – k. 130.

Powód zrealizował szkolenia, których dotyczyła umowa.

Po przystąpieniu przez powoda do realizacji przedmiotu zamówienia okazało się, że są duże trudności znalezieniu miejsc szkoleniowych. Wiele hoteli spełniających wymogi zamawiającego, w którym mogłyby się odbywać szkolenia, było już zarejestrowanych. W związku z tym, w porozumieniu z Kuratorium (...) powód zarezerwował terminy w hotelach w P., T. P. i J.. Informacja o zmianach pojawiła się też na stronie internetowej Kuratorium (...).

Pismem z dnia 11 września 2013r. powód wystąpił do Kuratorium (...) z prośbą o zaakceptowanie zmian w zakresie:

- zmiany trzech zgłoszonych trenerów (B. B., D. W. i H. S.), którzy zrezygnowali z przyczyn osobistych, niezależnych od powoda, na dwóch innych trenerów (M. J., J. K.), spełniających założenia ustalone w SIWZ,
- zaakceptowanie zmiany programu szkolenie, który został uzupełniony o nowe treści,
- zmiany terminów szkoleń.

W związku ze zmianą terminów szkoleń osoby, które pierwotnie miały je prowadzić zrezygnowały.

Dowód: pismo powoda z dnia 11 września 2013r. – k. 34, zeznania świadka L. D. – k. 131-132, zeznania świadka J. P. – k. 130-131..

Pozwany odpowiedział powodowi pismem z dnia 23 września 2013r., w którym nie wyraził zgody na zmiany kadry dydaktycznej prosząc o wskazanie powodów zmiany i szczegółowe opisanie kwalifikacji nowych osób. Pozwany nie wyraził też zgody na zmianę programu szkolenia. Zgodził się natomiast na zmianę harmonogramu szkolenia. Powód nie odpowiedział pozwanemu na zapytanie o kwalifikacje nowych trenerów, wobec czego aneks do umowy nie został podpisany.

Dowód: pismo pozwanego z dnia 23 września 2013r. – k. 48-49, zeznania świadka J. P. – k. 130-131.

Dnia 5 listopada 2013r. powód złożył pozwanemu sprawozdanie z realizacji usługi szkoleniowej wraz z fakturą VAT nr (...) opiewającą na kwotę brutto 314.812,50 zł. Pozwany natomiast pismem z dnia 12 listopada 2013r. wystąpił o uzupełnienie i wyjaśnienie pewnych okoliczności, w tym niezgodnego z umową miejsca odbywania szkolenia, terminów szkoleń i osób prowadzących szkolenie.

Powód udzielił pisemnej wyczerpującej odpowiedzi pismem z dnia 25 listopada 2013r.

Następnie pismem z dnia 4 grudnia 2013r. pozwany poinformował powoda o naliczeniu kary umownej w wysokości 30% wynagrodzenia umownego brutto, zarzucając powodowi, że:

- bez jego zgody nastąpiła zmiana kadry szkoleniowej,
- nastąpiła nieuprawniona zmiana miejsc i terminów szkolenia,
- nie wykazał, w jaki sposób realizowany był wymóg rejestracji powoda w internetowej bazie ofert szkoleniowych dostępnej na stronie internetowej www.inwestycjawkadry.pl.

Dowód: faktura VAT nr (...) – k.50, Sprawozdanie końcowe z merytorycznej realizacji szkolenia – k. 51-52, pismo pozwanego z dnia 12 listopada 2013r. – k. 57-58, pismo powoda z dnia 25 listopada 2013r. – k. 59-60, pismo pozwanego z dnia 4 grudnia 2013r. – k. 61-62,

W dniu 30 grudnia 2013r. pozwany – tytułem zapłaty za fakturę VAT nr (...) – dokonał przelewu na konto powoda kwoty 215.368,75 zł.

Dowód: polecenie przelewu – k. 63.

Po szkoleniach ich uczestnicy dokonali oceny wykładowców prowadzących zajęcia. Najniżej z prowadzących został oceniony J. K., zaś najwyżej oceniona została M. J.. W rozmowach z dyrektorami szkół przeprowadzonych po zakończeniu szkolenia przedstawiciele pozwanego usłyszeli, że jakość tych szkoleń nie była tak wysoka, jak się spodziewali.

Dowód: zeznania świadka H. M. (2) – k. 133.

Ustalając wyżej opisany stan faktyczny Sąd miał na względzie, co następuje:

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o przedstawione przez strony dokumenty oraz zeznania powołanych w sprawie świadków.

Zgromadzone w sprawie dokumenty nie były kwestionowane przez strony, ani nie wzbudziły wątpliwości Sądu. Sąd uznał, zatem za wiarygodne wszystkie powołane wyżej dokumenty urzędowe i dokumenty prywatne, znajdujące się w aktach sprawy, w tym w szczególności akta szkody pozwanego. Autentyczność dokumentów prywatnych i urzędowych, jak również prawdziwość treści dokumentów urzędowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania w oparciu o treść art. 232 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c., a i Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby uczynić to z urzędu. Tym samym okazały się one istotne dla potrzeb rozstrzygnięcia tego sporu.

W ocenie Sądu zeznania świadka J. B. (k. 129), koordynatora merytorycznego projektu „Nikogo nie zgubić, każdego rozwinąć – projekt edukacyjny dla szkół województwa (...)” ze strony pozwanego, okazały się przydatne dla ustalenia istotnych w sprawie okoliczności dotyczących organizacji szkolenia, jego przebiegu oraz wymagań pozwanego co do jego realizacji i wywiązania się powoda z tych wymagań. Jako koordynator merytoryczny projektu świadek posiada wiedzę w zakresie treści przekazywanych podczas szkolenia, trenerów, ich kwalifikacji, przygotowania, a także oceny, jaką uzyskali od uczestników szkolenia. Zeznania te należało ocenić jako logiczne, spójne, konsekwentne, co z kolei pozwoliło nadać im przymiot wiarygodności. Znalazły one także potwierdzenie w zeznaniach świadka A. W. (k. 129) asystentki koordynatora merytorycznego J. B., która także wypowiedziała się na temat oceny szkoleń przeprowadzonych przez powoda wśród ich uczestników.

Z kolei świadek M. S. (2) (k. 130), pracownik (...) Kuratorium (...), zajmujący się zamówieniami publicznymi zeznawał na temat procedury przetargowej i trybu zmiany umowy zawartej przez strony. Jego zeznania okazały się przydatnym materiałem dowodowym. Zważywszy, że znajdują one potwierdzenie w zeznaniach świadków A. W., J. B., H. M. (1) Sąd uznał je za wiarygodne.

Zeznania świadka J. P. (k. 130-131), współpracownika powoda, dotyczyły przyczyn wprowadzanych zmian w zakresie szkoleń w stosunku do ustaleń umowy. Uznać je należy za wiarygodne ze względu na to, iż są logiczne, w sposób wyczerpujący i obiektywny odnoszą się do zadanych świadkowi pytań. Podobnie Sąd ocenił zeznania świadka L. D. (k. 131-132), pracownika powoda, nadzorował organizacyjnie realizację projektu „Nikogo nie zgubić, każdego rozwinąć – projekt edukacyjny dla szkół województwa (...)” ze strony powoda.

Przydatne okazały się także zeznania przedstawiciela pozwanego H. M. (1) (k. 132-133), zastępcy Kuratora oraz kierownika projektu „Nikogo nie zgubić, każdego rozwinąć – projekt edukacyjny dla szkół województwa (...)” oraz przedstawiciela powoda J. F. (k. 132).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód domagał się od pozwanego zapłaty kwoty 94.443,75 zł tytułem części wynagrodzenia za zorganizowanie i przeprowadzenie szkoleń w wykonaniu umowy nr (...)z dnia 28 sierpnia 2013r., zawartej z pozwanym, albowiem o dochodzoną pozwem kwotę pomniejszono wynagrodzenie powoda w związku z naliczeniem kary umownej, a następnie potrąceniem wierzytelności Skarbu Państwa o zapłatę kary umownej z wierzytelnością powódki o zapłatę wynagrodzenia. Powód argumentował, że nie zachodziły podstawy uznania, że w sposób nienależyty wykonywał on umowę, a wobec tego kara umowna została naliczona niesłusznie.

Pozwany natomiast dowodził, że powód nie wywiązał się w pełni z podstawowego warunku zawartej przez strony umowy, to jest zapewnienia udziału kadry dydaktycznej o wysokich kwalifikacjach.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył tego, czy pozwany słusznie dokonał naliczenia kar umownych tytułem nienależytego wykonania zobowiązania przez powoda oraz potrącenia kwoty naliczonej kary umownej z przysługującym powodowi wynagrodzeniem.

Stosownie do art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U.2013.907 j.t.), zakazuje się istotnych zmian postanowień zawartej umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy, chyba że zamawiający przewidział możliwość dokonania takiej zmiany w ogłoszeniu o zamówieniu lub w specyfikacji istotnych warunków zamówienia oraz określił warunki takiej zmiany.

Zgodnie z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Zgodnie z art. 484 § 1 zdanie 1 k.c. w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody.

Wskazać należy, że kara umowna należy się wierzycielowi w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niezależnie od tego, w jakiej wysokości doznał szkody na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 r., III CKN 337/98, LEX nr 527125). Należy się ona więc bez względu na wysokość szkody (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1968 r., II CR 419/67, LEX nr 6299; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 czerwca 2006 r., I ACa 2321/05, LEX nr 217199). W konsekwencji wierzyciel, nawet jeżeli poniósł niewielki uszczerbek majątkowy związany z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania, może żądać zapłaty kary umownej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2003 r., III CKN 122/01, LEX nr 141400). Zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się z zakresem ogólnej odpowiedzialności dłużnika określonej w art. 471 k.c., jednak od określonego w tym przepisie odszkodowania kara umowna różni się tym, że przysługuje bez względu na wysokość szkody (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, LEX nr 55513).

W rozpatrywanej sprawie poza sporem pozostawał fakt zrealizowania przez powoda usługi opracowania, zorganizowania i przeprowadzenia szkoleń w zakresie doskonalenia nauczycieli w okresie od 13 września 2013r. do 30 października 2013r. Jednakże ocenie podlegała prawidłowość wykonania zobowiązania przez powoda w kontekście naliczonej przez pozwanego kary umownej. Mając na względzie całokształt okoliczności sprawy, Sąd uznał, że pozwany słusznie dokonał potrącenia kary umownej w wysokości 30% całego wynagrodzenia powoda, albowiem wprowadzone przez powoda zmiany w zakresie kadry wykładowców były istotne i rzutowały na ocenę wykonania przez niego całego zobowiązania. Jak wynika z Zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty z dnia 13 sierpnia 2012r. (k. 30-32) oferta powoda została wybrana pomimo tego, że była ofertą **droższą**, a to ze względu na uzyskaną przez ofertę powoda w postępowaniu przetargowym wysoką ocenę doboru kadry dydaktycznej

– 4,5 na 10. Jak zeznali świadkowie powołani w sprawie (H. M. (1), J. B., A. W., M. S. (2)) dobór kadry prowadzącej szkolenie był kluczowy ze względu na jego charakter i nadzieje, jakie pokładano w jego realizacji. (...)Kuratorium (...),

mając na uwadze niską jakość nauczania w (...)szkołach, zamierzało zorganizować szkolenie, którego efekty byłyby widoczne wśród nauczycieli, zachęciłoby ich do pracy. Powód w postępowaniu przetargowym wykazał, że dysponuje osobami wyznaczonymi do prowadzenia kursu, spełniającymi wszystkie kryteria wymagane przez pozwanego, a następnie pozwany zaakceptował konkretne osiem osób wskazanych z imienia i nazwiska w ofercie powoda. W procesie organizacji szkoleń powód dokonał zmiany terminów i miejsc realizacji szkoleń, co z kolei spowodowało, że trzech spośród ośmiu zaakceptowanych przez pozwanego trenerów zrezygnowało z prowadzenia kursów. W ich miejsce powód dobrał dwie inne osoby, o których akceptację zwrócił się do pozwanego. Pozwany poprosił o dodatkowe wyjaśnienia, jakie kompetencje posiadają wybrani przez powoda trenerzy. Ostatecznie jednak strony nie porozumiały się w tej kwestii i nie został podpisany aneks zmieniający do umowy. Stosownie do treści § 6 Umowy nr (...)z dnia 28 sierpnia 2013r. zmiana kadry dydaktycznej była możliwa tylko w uzasadnionej sytuacji losowej, a przy zastępstwie tej osoby może być zaproponowana tylko osoba o kwalifikacjach oraz doświadczeniu nie niższym niż osoba wskazana w ofercie, zaś zmiana umowy możliwa jest tylko w po uzyskaniu pisemnej zgody zamawiającego na zaproponowane zmiany, w formie aneksu do umowy pod rygorem nieważności. Z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie jednoznacznie wynika, że powód nigdy nie uzyskał zgody pozwanego na zmianę kadry dydaktycznej i strony nie zawarły w tym przedmiocie porozumienia. Tym samym, powód nie był uprawniony do dokonania tych zmian, a świadczenie przez niego usługi szkoleniowej przy pomocy innych osób niż te, na które strony umówiły się pierwotnie, potraktować należy jako nienależyte wykonanie zobowiązania. W przeprowadzonym po szkoleniach procesie oceny ich jakości pozwany powziął informacje, że jakość szkoleń zorganizowanych przez powoda odbiegała od przyjętych założeń. Wpływ na to miała przede wszystkim zamiana kadry dydaktycznej.

Uzasadniona jest także wysokość kary umownej naliczonej przez pozwanego, stanowiącej 30% całego wynagrodzenia powoda brutto, albowiem trzy osoby ośmiu, które miały przeprowadzić szkolenie, uległy zmianie. Dodatkowo w ich miejsce powód nie zapewnił trzech a tylko dwie inne osoby. Powód dokonał także innych zmian w stosunku do umowy w zakresie terminów szkoleń i programu szkolenia poprzez uzupełnienie go o nowe treści. Pozwany wyraził zgodę jedynie na zmianę harmonogramu szkolenia. Zmiany te, jak wskazał pozwany miały jedynie drugorzędne znaczenie dla prawidłowej realizacji umowy. Zważywszy natomiast, że dobór kadry dydaktycznej przez powoda miał zasadnicze znaczenie dla prawidłowej realizacji szkolenia i zapewnienia jego wysokiej jakości, a trzy osoby trenerów stanowią 37,5 % wszystkich trenerów wskazanych w załączniku nr 4 do umowy oraz wzięwszy pod uwagę informacje o nierzetelnym prowadzeniu zajęć przez trenerów, naliczona kara umowa nie może być uznana za wygórowaną.

Sąd uznał zatem za zasadne dokonanie przez pozwanego potrącenia stosownie do art. 498 k.c., co skutkowało wypłaceniem powodowi wynagrodzenia brutto pomniejszonego o kwotę 94.443,75 zł.

Na koszty postępowania składają się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 4.723 zł oraz koszty zastępstwa procesowego obu stron w kwotach po 3.600 zł (§ 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu). Powód uiścił opłatę sądową od pozwu w całości.

Stosując zasadę odpowiedzialności strony przegrywającej proces za wynik postępowania wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c., Sąd zasądził od powoda na rzecz reprezentującej pozwanego prokuraturii generalnej Skarbu Państwa koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł.

SSO Jacek Musielak